

Saksnr:
24/32-1

Deres referanse:
Jon Amund Brenden Øvregard

Henvendelse til:
Maren Grevstad Pettersen

DFØ
v/ Jon Amund Brenden Øvregard
postmottak@dfo.no

Oslo, 31.01.2024

Høringsinnspill krav og kriterier til bærekraftige anskaffelser av tekstiler

Vygruppen takker for muligheten til å gi innspill på krav og kriterier til bærekraftige anskaffelse av tekstiler. Vi har flere områder hvor dette er aktuelt, og hvor vi også har gjort våre egne erfaringer med å hensynta bærekraft. Tekstiler er forbundet med høy risiko for brudd på arbeidstaker- og menneskerettigheter, og de generelle miljøbelastningene kan være høye. Vi ser det derfor som positivt at det tilbys hjelp til innkjøpere på dette området.

Generelle tilbakemeldinger

Det er ønskelig med en avklaring om bruken av kriteriesettet i anskaffelser av arbeidstøy som krever beskyttelse i en eller annen form. Vil kriteriesettet også kunne benyttes for arbeidstøy som krever oppfyllelse av brannhemmings- og synlighetskrav for eksempel? Eller vil kriteriesettet slik det foreligger hovedsakelig fungere for kjøp av mer ordinært arbeidstøy til innendørs bruk? Vil det kunne finnes merkeordninger for utendørs arbeidstøy med beskyttelseskrav? Det kan være nyttig å opplyse om dette, særlig for de kravene som knytter seg til kjemikalier og hvor det premieres for merkeordninger.

Det er også ønskelig å få synliggjort sirkulærøkonomi og -hensyn på en bedre måte, ved for eksempel at kravene adresserer dette mer spesifikt. Dette ligger delvis inne gjennom krav til design, m.m. Men vi savner en tydeligere behandling av reparasjonsmuligheter og returordninger for gjenvinning (og ev gjenbruk der mulig). Her har vi også satt inn noen innspill på de konkrete punktene. Det savnes også krav/kriterier som fanger opp vann – og energiforbruk i produksjon av stoffene.

Det vil være fordelaktig at kriteriene i størst mulig grad formuleres som tildelingskriterier slik at flere forhold kan legges i potten som skal telle 30 % i evalueringen. Vi har også kommet med et par konkrete forslag nedenfor. Dersom det vil være klart at det gir en bedre klima- og miljøeffekt av å stille krav i kravspesifikasjonen heller enn tildelingskriterier, bør det opplyses i veiledningstekst hvilke krav som anbefales.

Vygruppen har ikke innspill og kompetanse på alle områdene i kriteriesettet, og har derfor ikke svart ut alle spørsmål. Under følger de tilbakemeldinger vi har knyttet til det spesifikke krav/kriterie.

Innspill på de konkrete kriteriene

1 Bærekraftig bruk av tekstiler – eie

Kontraktsvilkåret er utformet ved en innledende formulering hvor leverandøren skal «bruke sine virkemidler til å bidra til mer bærekraftig bruk av tekstilene». Denne delen av kriteriesettet er ikke konkretisert, og her kan i prinsippet leverandøren foreslå et vidt spekter av tiltak innen bærekraft. Som mulig er i overlapp med besvarelser på andre krav og kriterier. Det oppfattes at kontraktsvilkåret i hovedsak omhandler å gi brukerne informasjon om bruk og vask av produktene, gjennom digital informasjon og opplæring. Overskrift og innledningen bør gjenspeile dette for å gjøre vilkåret klart og entydig. Det er også mulig å gjøre dette til et tildelingskriterie?

Vy har ikke erfaring med QR-koding av produkter, men ønsker en slik løsning for produkter som sengetøy og pledd. Det vil være mest logisk å innføre digital merking for alle produktene som etterspørres da det vil være noe tidkrevende å skulle forholde seg til to kanaler for informasjon om bruk og vask, og opplæring. I noen sammenhenger er det også mer hensiktsmessig å ha felles opplæring/informasjon for alle produktene. Et tiltak kan være at leverandøren sender med informasjon om bruk/vedlikehold ved utlevering av produkter som er av mer generell karakter (følg instruksjon på vaskelappen, ikke vask oftere enn nødvendig, ull kan luftes etc.).

2 Statistikk og måling – eie

Det vil være nyttig å kunne bryte statistikken ned på avdelinger/koststeder eventuelt også opp mot ansatte i en avdeling. Dette vil gi grunnlag for å gjøre benchmark over forbruk per avdelinger, samt få ut nøkkeltall som kg/tonn/mengde bestilt per ansatte i en avdeling. Dette kan i sin tur benyttes til å sette mål om reduksjon i de avdelingene som har et høyt forbruk per ansatt.

Vy har ikke planer umiddelbart for å etablere sporingssystem for tekstiler, men det kan være aktuelt for sengetøy, håndklær og tepper. Sporing vil kunne gi nyttig informasjon om faktisk gjennomførte antall vask sammenlignet med forventet levetid (antall vask) for produktet. Sporing anses som mindre aktuelt for personlig produkter som arbeidstøy/uniformer hvor den ansatte selv gjennomfører vask.

Dokumentasjonskravet angir at leverandøren skal beskrive sine tiltak og hvordan han skal jobbe med dette i hele kontraktsperioden. Det fremstår som noe unødvendig, men leverandøren bør bekrefte at den frekvens og innhold som er ønskelig på statistikk og måling er mulig å fremskaffe.

5 Design for lang levetid - eie og leie

For å oppnå lang levetid på tekstilprodukter, er det vesentlig å stille krav til kvaliteten på produktene. Kriteriene kunne gjerne omhandlet dette i generelle ordelag dersom det blir for omfattende å formulere konkrete krav eller kriterier. Her bør det inngå krav knyttet til materialer, fibre, sømmer, slitestyrke, fargeekthet, dimensjonelle endringer, nopping, etc. Eksempelvis vil doble sømmer eller teipedede sømmer medføre at produktene tåler mer og dermed får lengre levetid (for relevante produkter, slik som jakker). Det finnes flere standarder som kan benyttes i arbeidet med å definere dette, både for selve kravene, men også for testing av i hvilken grad plaggene oppfyller kravene. Disse kvalitetsparameterne kan fungere godt som tildelingskriterier hvor de som oppfyller bedre enn minstekravene blir premiert.

Levetid kan uttrykkes gjennom minstekrav eller kriterier for antall vask plagget er ment å skulle tåle. I noen tilfeller kan leverandøren også gi en garanti knyttet til et visst antall år for hvor lenge et plagg skal vare. Dette ser man i forbrukermarkedet allerede ved at for eksempel dyrere sportstøy repareres uten kostnad for forbruker.

Det er viktig for å øke levetiden at leverandøren kan tilby en form for reparasjons- eller vedlikeholdstjeneste og hvor alle hyppige «reservedeler» til plaggene er tilgjengelig. Dette kan enten gjennomføres som en del av en garanti for et visst antall år, eller etterspurt som en del av omfanget i anskaffelsen. Det fremstår derfor som mest hensiktsmessig å definere krav og kriterier til dette separat. Det vil være krevende å forholde seg til en prislister for alle reservedeler da det antagelig er mange bestanddeler for det samlede omfanget av plagg i anskaffelsen. Det vil være mer hensiktsmessig å prise en samlet reparasjon (timer, deler) per plagg for eksempel, dersom dette ikke inngår i garantien. Leverandøren må bruke sin kunnskap om hva som slites/ofte byttes ut for å estimere en pris på dette.

Dersom det stilles høye kvalitetskrav til produktene, vil tilgjengelighet på reservedeler være av mindre betydning for leveransen da plaggene kommer til å vare lengre.

Når produktene ikke lenger kan brukes, kan de leverandører som tilbyr returordning, som inkluderer enten gjenbruk og/eller gjenvinning, for plaggene premieres.

7 Flammehemmere – eie og leie

Her bør det tydeliggjøres hva som er mulig, eventuelt i veilederen som presenteres sammen med kriteriene. I noen tilfeller er flammehemmere nødvendig for å oppnå påkrevd beskyttelse. Kunne det i kriteriesettet vært presentert hvordan et krav til slikt arbeidstøy kan stilles for å oppnå en bedre miljøprestasjon?

I hvilken grad forekommer flammehemmere i ordinært arbeidstøy og tekstiler hvor det ikke kreves beskyttelse? Her kan kriteriesettet med fordel differensieres i forhold til hvilke krav som bør stilles i de ulike kategoriene.

8 Oppstartstid – eie og leie

Minimum oppstartstid vil avhenge av type produkt som omfattes av avtalen. Generelt så vil standardsortiment kreve mindre forberedelser enn et sortiment som er kundetilpasset eller spesialsøm slik som for eksempel uniformer. Etter vår erfaring vil 6 måneder være tilstrekkelig for enklere og mer standardiserte produkter, mens det mulig vil være noe knapt for spesialsøm.

Bestillingsrutinene vil være helt avhengig av i hvor stor grad leverandøren har lager i Norge, og også sett i sammenheng med den leveringstid som kreves i avtalen. I situasjoner hvor produktene er standardiserte, med lager i Norge for flere kunder (kun påsetting av logo f.eks.), så vil det kunne avtales korte leverings- og bestillingstider.

For produkter som er mer spesialiserte kan det være uhensiktsmessig med store lagre. I dette tilfellet vil bestillingen gå direkte til fabrikk, og korte leveringstider bør unngås for å sikre gode og trygge arbeidsvilkår. I Vy har vi løst dette ved å gjøre en hovedbestilling av uniformer i året med tilstrekkelig lang leveringstid. Dette gir leverandøren god forutsigbarhet og mulighet til å planlegge produksjon og kapasitet. Leverandøren holder i tillegg et mindre lager lokalt for å håndtere suppleringskjøp. Dette lageret er dimensjonert ut fra en prosentsats oppgitt av Vy som representerer andelen av slike suppleringskjøp gjennom året. Leverandøren sørger for å ta høyde for dette i hovedbestillingen som de setter til sine underleverandører.

Vi mener det vil være hensiktsmessig å skille krav til bestillingsrutiner fra oppstartstid.

9 Sosialt ansvarlig produksjon – utvalgte produkter

Vy kjenner til Fairtrade merkeordning for tekstiler, men vi kjenner ikke til om dette finnes for arbeidstøy hvor det er krav til synlighet og/eller flammehemming (for utendørs arbeid), eller for egne kolleksjoner som uniformen. Vi kjenner også til OEKO TEX STeP, den inkluderer både miljø og sosiale aspekter, men det er mulig sertifiseringen gjelder produksjonsenheten og ikke enkeltprodukter.

Dette kravet bør utformes slik at det premieres hvor stor andel av produktene som har en slik merkeordning / sertifisering knyttet til seg. Ikke hvorvidt produktet er sosialt ansvarlig produsert og levert. I prinsippet skal leverandøren forholde seg til kontraktsvilkår og øvrige krav i avtalen som forplikter til å jobbe systematisk og aktivt for å sikre en ansvarlig leverandørkjede. Gjennom dette skal alle produktene i avtalen være sosialt ansvarlig produsert og levert.

Dersom kravet skal bestå som et absolutt krav bør det framkomme tydeligere i kravformuleringen og i navnet på kravet at dette gjelder for produkter der hvor det finnes sertifiseringsordninger /sertifiserte produkter. For eksempel ved at det framkommer innledningsvis at «Produktene som er spesifisert i produktlisten i bilag X skal være sertifisert etter en merkeordning for sosialt ansvarlig produksjon».

10 Aktsomhetsvurderinger for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter

Vy synes det er positivt at det foreslås et kvalifikasjonskrav som omhandler menneskerettigheter, og har gode erfaringer med å benytte dette i tekstilanskaffelser og øvrige høyrisiko anskaffelser. Vi ser noen utfordringer ved at kravet omhandler alle seks trinnene i OECDs retningslinjer, og at dokumentasjonskravet er virksomhetens redegjørelse der hvor virksomheten er omfattet av Åpenhetsloven.

Det finnes redegjørelser av ulik kvalitet, og der flere som selv om de har publisert en redegjørelse, ikke nødvendigvis oppfyller kravene i Åpenhetsloven til innhold i en redegjørelse. Videre kan noen redegjørelser være lange, andre korte. Det kan derfor bli utfordrende for oppdragsgiver å avgjøre om en redegjørelse i tilstrekkelig grad dokumenterer at virksomheten gjennomfører aktsomhetsvurderinger i tråd med OECDs seks trinn. Eksempelvis kan leverandøren ha omtalt utførlig at de har rutiner, organisering og forankring, hvordan de gjennomfører risikokartlegging, men i mindre grad om hva som er identifisert av risiko, og tiltak som er iverksatt og planlagt. Etter Vys oppfatning vil det for kvalifikasjonsfasen være tilstrekkelig å dokumentere at leverandøren har systemer, rutiner og forankring for arbeidet med aktsomhetsvurderinger. Redegjørelsen kan benyttes for dokumentasjon, men da med henvisning til de relevante delene av denne.

Det øvrige arbeidet som leverandøren må gjøre som en del av aktsomhetsvurderingene ligger som en del av de etiske kontraktsvilkårene, hvor leverandøren må redegjøre for den spesifikke risiko, tiltak og avvik i leverandørkjeden for de tilbudte produktene. Redegjørelsen vil trolig ikke være tilstrekkelig dokumentasjon av dette arbeidet.

Vi foreslår derfor at kvalifikasjonskravet avgrenses til de deler som omhandler leverandørens systemer og rutiner, mens det øvrige arbeidet fanges opp og dokumenteres via de etiske kontraktskravene.

11 Kontroll av ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter ved produksjonsethetene

Bruk av tildelingskriteriet forutsetter god veiledning fra DFØ, slik at det er tydelig for oppdragsgivere hva som kan godkjennes og ikke, da det ikke er usannsynlig at leverandører vil vise til annen dokumentasjon enn de nevnte sertifiseringene. Det kan derfor være hensiktsmessig å vise til, både i kriteriet, og evt. veiledning, at levelønnsutbetalingen skal være utregnet iht. en spesifikk standard. Dette åpner for at leverandører som ikke har de nevnte sertifiseringene, men har dette på plass, kan dokumentere det etter en viss standard, og som er forståelig for oppdragsgiver. Dette vil også bidra til en mest mulig rettfærdig evaluering.

Om andre initiativer for å fremme bedre arbeidsvilkår skal premieres må det være helt tydelig hvilke disse er, og om de evt. skal sidestilles med det å utbetale levelønn. Om det ikke er tydelig så kan det bli vanskelig for oppdragsgivere å evaluere rettfærdig. Men spørsmålet her blir da om det kan være snakk om en lang liste med initiativer som er aktuelle og at det derfor blir enklest å holde dette kriteriet til å omhandle levelønn.

15 Miljøvennlig vaskeritjeneste – eie og leie

Vy synes det er positivt å etterspørre en miljøvennlig vaskeritjeneste. Siden en god miljøprestasjon vil være en egenskap ved selve tjenesten, kan det være fordelaktig å legge det inn som tildelingskriterie eller absolutt krav, fremfor et kvalifikasjonskrav. En Svanemerket tjeneste kan eksempelvis oppnå høyeste karakter, og hvor de øvrige rangeres deretter ut fra gjennomførte tiltak og effekter av disse, eventuelt måltall dersom slikt finnes. Et krav til Svanemerket tjeneste kan også stilles som et kontraktskrav som skal oppfylles i løpet av en viss periode. Det virker være flere vaskerier som har denne sertifiseringen i dag.

I dette tilfellet vil ikke miljøledelsessystemer gi en tilsvarende uttelling da disse ikke nødvendigvis knytter seg til egenskaper ved tjenesten på samme måte som en miljømerkeordning type I.

Vi ønsker lykke til videre med utformingen av kriteriesettet, og ta gjerne kontakt dersom det skulle være noen spørsmål knyttet til våre innspill.

Vennlig hilsen

Linda Rønneberg
Innkjøpsdirektør Vygruppen
E: linda.ronneberg@vy.no
T: (+47) 936 96 606

Maren Grevstad Pettersen
Innkjøpsrådgiver bærekraft
E: maren.grevstad.pettersen@vy.no
T: (+47) 415 61 433